

EVALUATIE

PILOT “ARBEIDSREÏNTEGRATIE VIA SPORT”

November 2011-2014

Gemeente Enschede

Programma Maatschappelijke Ondersteuning
Programma Economie, Werk & Onderwijs

29 januari 2015

INLEIDING

In het kader van maatschappelijke investeringsopgaven (Mio) heeft de gemeente in de periode november 2011 – november 2014 de pilot “Arbeidsreïntegratie via sport” laten uitvoeren.

In deze pilot is uitgetoetst of de werkwijze van vv Rigtersbleek m.b.t. de begeleiding van langdurig werklozen ook bij vier andere sportverenigingen in Enschede kan worden toegepast. Kern in de aanpak van Rigtersbleek is de beschikbaarheid van een verenigingsmanager, die overdag de vrijwilligers en doelgroepen binnen de club aanstuurt en daarmee verantwoordelijk is voor de uitvoering van alle maatschappelijke activiteiten. Waardevol hierin is dat niet de professionals de boventoon voeren bij het aanbieden van allerlei activiteiten, maar met name de kracht van het verenigingsverband zelf (maatschappelijk middenveld)¹.

De Stichting Vitale Sportvereniging (St. VSV) en zeven sportverenigingen voerden deze pilot uit, waarbij honderd langdurig werklozen in een participatiebaan werden geplaatst². De volgende vier clusters zijn in deze pilot samengesteld:

- vv Victoria'28 en Enschedese Boys;
- omnivereniging Avanti Wilskracht;
- sv Vosta en Budo Schuttersveld;
- Sportclub Enschede en St. Judosport Oost.

Tussentijds zijn Budo Schuttersveld en St. Judosport Oost gestopt. St. Judosport Oost heeft in een mondelinge toelichting in een gesprek met wethouder Van Houdt aangegeven dat zij is gestopt met de pilot omdat de geleverde prestaties van VSV niet overeenkwamen met de verwachtingen. De verenigingsmanager was vooral georiënteerd op de partner in het cluster en afspraken over uit te voeren werkzaamheden werden niet nagekomen.

In deze notitie wordt de pilot geëvalueerd. Aan de hoofdrolspelers (sportverenigingen en VSV) zijn respectievelijk tien en zes vragen gesteld over het project. Het Werkplein en het stadsdeelmanagement hebben ook input geleverd voor de evaluatie.

1. DOEL EN BEOOGD RESULTAAT PILOT

Doel

Het doel van de pilot was na te gaan of de werkwijze van vv Rigtersbleek³ ook bij vier andere (clusters van) sportverenigingen in Enschede toepasbaar is.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat was bij de start van de pilot als volgt gedefinieerd, met als ijkpunt de resultaten bij vv Rigtersbleek:

1. toename van het aantal meer leden per vereniging (stijging met 20%);
2. toename van het aantal vrijwilligers per vereniging (stijging met 250 vrijwilligers);
3. toename van inkomsten vanuit contributies, kantine, sponsoring en subsidies (minimaal € 50.000)
4. ontmoetingsplek (verzorgingsgebied met 10.000 burgers) en representatieve sportaccommodatie, mede door de inzet van de langdurig werklozen;
5. samenwerking tussen wijkorganisaties, bedrijfsleven en instellingen (sport, onderwijs, welzijn e.d.);
6. het cluster van sportverenigingen is na de projectperiode (drie jaar) in staat om de verenigingsmanager volledig zelf te financieren, zonder subsidie of bijdrage van de gemeente;
7. per cluster van sportverenigingen worden 25 langdurig werklozen in het kader van de regeling “klimopbaan” geplaatst, om hen werkervaring te laten opdoen om de stap te maken naar een betaalde baan, of om – als dit niet mogelijk is – maatschappelijk actief te zijn. Per deelnemer wordt gedurende de klimopperiode een vergoeding verstrekt van € 50 of € 25 (afhankelijk van het aantal uren per week) en bij uitstroom naar werk kan aanspraak gemaakt worden op een arbeidsbonus. Deze deelnemers worden begeleid door de verenigingsmanager van het cluster. Uitgaande van vier clusters gaat het in totaal om 100 klimoppers.

¹ Bron: Gemeente Enschede, Actieplan vitale sportverenigingen, 27-9-2011

² Zie bijlage 1 voor de opdracht aan de St. VSV

³ Zie bijlage 2 voor een beschrijving van de werkwijze

2. RESULTATEN ⁴

Beoogd resultaat	Rigtersbleek	VictoriaBoys	Avanti Wilskracht	Vosta	Sportclub
1. Toename leden-tal	20%	Victoria +3% Boys gedaald	gelijk	+1%	+1%
2. Toename vrijwilligers	250	Victoria +5 à 10 Boys +10	toename	+7	toename
3. Toename inkomsten	€ 50.000	Contributie + Subsidie + Sponsoring - Kantine =	Contributie + Subsidie + Sponsoring - Kantine =	Contributie = Subsidie + Sponsoring - Kantine = Totaal +5% be-groting	Contributie + Subsidie + Sponsoring - Kantine +
4. Ontmoetings-plek	19 activitei-ten	Victoria 17 Boys 15	15	14	16
4. Samenwerking	Diversen	Diversen	Diversen	Diversen	Diversen
6. Draagvlak Borging	Veel Ja	Toegenomen Ja, max. € 25.000	Sterk toegenomen Ja, max. € 25.000	Verbeterd Nee, geen finan-ciering	Verbeterd Ja, met financiële hulp
7. Klimopbanen	<ul style="list-style-type: none"> - 208 klimoppers zijn geplaatst - 143 deelnemers zijn gestegen op de p-ladder - 58 hebben (vak)scholing gevolgd - 45 klimoppers zijn doorgestroomd naar een werkplek bij een reguliere werkgever met perspectief (w.v. 13 met een betaald dienstverband en 17 met het instrument proef-plaatsing). - 4 zijn gestart met een studie in combinatie met studiefinanciering 				

Toelichting

Ad 2. De inzet van klimoppers heeft geleid tot ontlasting van de vrijwilligers van de vereniging, omdat zij alle schoonmaak- en onderhoudswerkzaamheden hebben gedaan en ondersteunen bij administratieve en kantine-taken.

Ad 3. De inkomsten zijn in meer of mindere mate toegenomen:

- De contributies zijn verhoogd (conform de uitgangspunten van de pilot om de kosten van de verenigingsmanager te kunnen dekken, bij één cluster is dit niet gebeurd).
- De verenigingssubsidie is hoger, door het binnenhalen van bonussen. De inkomsten vanuit andere subsidies zijn gestegen, doordat deze de verenigingsmanager voor een aantal projecten zijn binnengehaald.
- Sponsoring is de laatste drie jaar licht gedaald, dit conform landelijke trend.
- In hoeverre inkomsten uit de kantine zijn toegenomen, is moeilijk te zeggen, aan de ene kant dalen de inkomsten omdat mensen minder te besteden hebben, aan de andere kant zijn er wel inkomsten bijgekomen uit activiteiten die binnen de pilot zijn georganiseerd.
- Doordat de klimoppers werkzaamheden hebben uitgevoerd op het gebied van onderhoud (schilderwerkzaamheden, groenonderhoud, klein reparaties, aanpassingen, straatwerk, zwerfvuil e.d.) waarvoor vergoedingen werden betaald aan derden (inhuur en vrijwilligers), is een kostenbesparing gerealiseerd. Daarbij wordt wel opgemerkt dat door de aanwezigheid van de klimoppers de kosten voor de huishouding (gas, water, elektriciteit, aanschaf materialen voor snel onderhoud) iets toenemen.

Ad 4. Er zijn veel nieuwe activiteiten aangeboden, zoals naschoolse sport- en beweegactiviteiten voor kinderen, beweegprogramma voor ouderen, beweegactiviteiten voor (inactieve) buurtbewoners en dak- en thuislozen, voorlichting over gezonde voeding, alcohol- en drugsgebruik, zakgeldproject voor 12-17 jarigen, maatschappelijke stages, de inzet van een verenigingscoach (i.s.m. SMD) en een eetcafé voor de buurt. Door de inzet van klimoppers werd tevens meer gedaan aan onderhoud. Hierdoor zien de sportparken er volgens de sportverenigingen en de VSV zeer verzorgd uit. Dit zorgt zowel bij leden als bij niet-leden voor een veilige en prettige ontmoetingsplek.

⁴ Zie bijlage 3 voor overzicht van de antwoorden van de sportverenigingen, St. VSV, Werkplein en Stadelmanagement

Ad 5. De nieuwe activiteiten leidde tot samenwerking met de volgende lokale partijen: SMD (5 verenigingscoaches), VMBO, MBO en HBO (125 leerwerkplekken), ROC van Twente, Windesheim Zwolle, Basisscholen van Consent, VCO en SKOE, Twente Milieu, Zorgpartners De Posten, Ariëns Zorgpalet, Bruggertbosch, Livio, Hebbes Kinderopvang, Leger des Heils, Stichting Leergeld, Menzis, Adviesbureau Arcon en Zorgboerderij 'De Viermarken'. Landelijke samenwerking (vanuit de St. VSV) is er o.a. met Open Club (NOC*NSF, KNVB), MVV (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen), NISB, Stichting Meerdanvoetbal, Stichting LifeGoals en Team Sterk (Jeugd werkloosheid).

Daarnaast is een actievere samenwerking met de andere deelnemers aan de pilot ontstaan. Sportclub geeft aan dat de samenwerking met de judovereniging SJO niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd, door de afstand tussen de beide accommodaties en de beperkte mogelijkheid qua samenwerking.

Ad 6. De 'traditionele leden' raken gewend aan de 'nieuwe leden' en is er wederzijds begrip en samenwerking. Voor dit bewustwordingsproces binnen een vereniging is voor zowel bestuur als leden een 'aanloopperiode' van circa twee jaar benodigd.

Drie clusters geven aan door te willen gaan. Daarbij wordt opgemerkt dat de sportvereniging maximaal € 25.000,- kan bijdragen. De andere helft dient volgens hen vanuit de gemeente, onderwijs en maatschappelijke partners te komen. Het vierde cluster acht zich niet in staat een vervolg te geven gezien de kosten in relatie tot de omvang van de vereniging.

Ad 7. Het Werkplein geeft aan dat het model van de VSV inhoudelijk een concept is waar voor de doelgroep klimoppers aantoonbare resultaten zijn behaald, die gezien het beginniveau van de geplaatste klimopdoelgroep goed te noemen zijn.

3. LESSEN

Aan de betrokken partijen is ook gevraagd welke lessen zijn geleerd zijn vanuit de pilot. Wat zijn kritische succesfactoren voor een verdere uitrol van de werkwijze?

- Professionele ondersteuning is belangrijk voor het verantwoord besturen van een sportvereniging. Niet alleen wat betreft de bedrijfsvoering, maar ook het ontwikkelen van een nieuw en doorlopend activiteitenprogramma voor zowel leden als niet-leden, het aantrekken van nieuwe groepen vrijwilligers (naast langdurig werklozen ook studenten en participanten) en het aangaan van samenwerking met andere sportverenigingen en lokale professionele partners.
- De clusters leveren in hun omgeving een algemene maatschappelijke bijdrage. Problematiek in de wijk/buurt wordt verbonden aan de sportvereniging (bijvoorbeeld werkloze jongeren begeleiden bij vereniging zodat ze werkervaring opdoen). De problematiek van sportverenigingen (krimpend vrijwilligers kader) kan worden gekoppeld aan bredere doelstellingen in wijk (bieden accommodatie voor andere huurders/gebruikers uit de wijk, plek voor bewegen van ouderen die op zichzelf wonen).
- Voor aanvang moet niet alleen draagvlak zijn gecreëerd bij de eigen leden maar ook draagvlak in de wijk en bij beoogde partners (bv. welzijn). Dit traject kost tijd! Een betere verbinding met andere professionals en non-profit organisaties in de wijk (jongerenwerk, wijkcoaches, wijkagent) voorkomt dat er concurrentie ontstaat, bv. bij het aanvragen van subsidie bij bijvoorbeeld Oranjefonds.
- De inzet van klimoppers is waardevol, omdat zij veel werkzaamheden verrichten waar moeilijk vrijwilligers voor te vinden zijn. Maar verenigingen verwachten misschien teveel van de inzet van klimoppers. Deze medewerkers moeten heel taakgericht aangestuurd worden en hebben weinig binding met de vereniging.
- De verenigingsmanager moet zijn aandacht verdelen tussen het naar binnenhalen van de buitenwereld en het taakgericht aansturen van klimoppers. Dit is niet altijd even goed mogelijk.
- Voor de klimoppers is professionele begeleiding op de werkvloer aanwezig via inzet van de verenigingsmanagers met een HBO-achtergrond. En er is sprake van een breed scala van werkzaamheden, waardoor individuele differentiatie kan plaatsvinden.
- Doordat de verenigingsmanagers de werknemersvaardigheden van de klimoppers goed in beeld hebben, is bij de adviseur Werk bekend welke klimoppers richting de arbeidsmarkt bemiddelbaar zijn en welke eventuele randvoorwaarden hieraan gesteld moeten worden. Het Werkplein kan hierdoor snel schakelen bij openstaande vacatures.
- De omvang van het aantal klimoppers en de geboden werkzaamheden maken het mogelijk dat het ROC/AOC opleidingen kan aanbieden op locaties van de clusters, wat drempelverlagend werkt.
- Alle klimoppers sporten één keer per week in groepsverband (onder werktijd). Meerdere klimoppers hebben zich voor overige sportactiviteiten bij de verenigingen aangemeld. Ook aan de kinderen van de klimoppers komen meer in contact met sportmogelijkheden.

- Door samenwerking met bij de klimoppers betrokken hulpverleners zoals SMD, Humanitas, Tactus of Mediant kunnen klimoppers met sociaal medische problematiek (toch in hun klimopbaan blijven werken en wordt uitval voorkomen).
- Om zaken goed te laten verlopen is een duidelijk aanspreekpunt (met voldoende uren) vanuit de afd. Werk noodzakelijk.
- Het zorgdragen voor een gegarandeerd aantal klimoppers is voor de afd. Werk niet gemakkelijk gebleken. De levering van klimoppers was gedurende het project niet optimaal, waardoor de clusters niet direct de stappen konden maken die men voor ogen. De clusters moeten duidelijkheid hebben over de aantallen klimoppers om de begeleiding, de werkzaamheden en de inzet bij maatschappelijke activiteiten op af te stemmen. Te overwegen valt daarom om niet met een gegarandeerd aantal te werken, maar met een bandbreedte voor de aanlevering van klimoppers en de mogelijkheid om deze volumeafspraken bij langduriger samenwerking op gezette tijden met elkaar te herijken.

4. CONCLUSIES

Het model van de St. VSV levert positieve resultaten op:

- ✓ De deelnemende sportverenigingen zien een meerwaarde in het concept, ten aanzien van het besturen van de vereniging met behulp van een professional en het ontlasten van het vrijwillig kader via de inzet van werkzoekenden/uitkeringsgerechtigden. Er zijn veel nieuwe activiteiten opgezet voor buurtbewoners, er is samenwerking ontstaan ten aanzien van stageplaatsen en er is een netwerk opgebouwd met partijen buiten de sport. De accommodatie wordt beter benut en trekt meer bezoekers.
- ✓ 70% van de klimoppers is gestegen op de participatieladder, bijna een kwart heeft scholing gehad en 21% is uitgestroomd naar werk of vakopleiding.

Maar er zijn ook enkele kanttekeningen te maken, waarmee rekening moet worden gehouden:

- ✓ De verwachte opbrengst ten aanzien van ledental, aantal vrijwilligers en geldelijke inkomsten zijn niet behaald. Dit kan mede te maken hebben met de gefaseerde start van de clusters, zodat drie clusters nog geen drie jaar hebben volgemaakt, met de stagnerende economie, waardoor sponsoring en consumentenuitgaven achteruit zijn gegaan en met het feit dat bij Rigtersbleek het model organisch is ontwikkeld (draagvlak en maatwerk), terwijl bij de clusters werd gestart met een blauwdruk. Sportverenigingen zijn in staat om maximaal € 25.000 bij te dragen, andere bronnen van inkomsten zijn dus van belang.
- ✓ Draagvlak creëren bij leden, maar ook in de buurt en bij mogelijke partners kost meer tijd dan gedacht.
- ✓ De levering van werkzoekenden/uitkeringsgerechtigden is een bron van zorg: een constante aanwezigheid van minimaal 15 werkzoekenden/uitkeringsgerechtigden in een cluster is een kritische succesfactor, maar het zorgdragen voor een gegarandeerd aantal bleek in de praktijk niet gemakkelijk.
- ✓ Samenwerking is belangrijk, zodat geen concurrentie ontstaat met andere initiatieven in de wijk of in de sport. Versnippering moet worden tegengegaan.
- ✓ Bij clusters met meer sportverenigingen is de onderlinge geografische afstand belangrijk voor de mate van succes. De sportverenigingen moeten bij elkaar in de buurt gehuisvest zijn.

Al met al levert de afgeronde pilot genoeg aanknopingspunten op voor het verder ontwikkelen van het concept rondom de maatschappelijke inzet van sportverenigingen en daarmee een waardevolle inbreng voor de nieuwe sportnota van de Gemeente Enschede.

5. FINANCIËN

De gemeentelijke bijdrage aan deze pilot is als volgt:

- Per cluster subsidie voor de klimoppers (25): € 100.000 (€ 50.000 in het eerste jaar en € 25.000 in zowel het tweede als derde jaar), totaal	€ 400.000
- Kosten projectleiding:	€ 204.000
- Kosten van conceptontwikkeling, communicatie, vorming en opleiding	<u>€ 75.000</u>
- Totaal	€ 679.000

Daarnaast krijgen de clusters van verenigingen vanuit de (reguliere) rijksregeling combinatiefuncties/ buurt-sportcoaches zijn eind 2012 en begin 2013 per cluster afspraken gemaakt voor een periode van 3 jaar, met mogelijkheid tot verlenging. De subsidie per jaar bedraagt € 20.000 (maximaal per fte).

De kosten per cluster waren als volgt:

- Salaris verenigingsmanager	€ 50.000
- Werkkosten verenigingsmanager	€ 800
- Opleiding klimoppers	€ 3.800
- Werkkosten klimoppers	€ 1.600
- Bijdrage VSV	€ 1.000
- Subsidiefee	<u>€ 1.000</u>
- Totaal	€ 58.200

Per cluster zijn er tevens diverse investeringen gedaan, zoals verbetering aankleding sportpark, voorzieningen voor maatschappelijke activiteiten en werkkleding klimoppers, ter hoogte van gemiddeld € 12.000 per cluster.

Aan de inkomstenkant was de eigen bijdrage van de verenigingen in een cluster begroot op € 25.000 in het tweede en het derde jaar. In het cluster Vosta/Budo Schuttersveld was de eigen bijdrage evenwel nihil, doordat Budo zich terugtrok en Vosta te klein was om deze bijdrage te betalen, is in overleg met de directeur O&O afgesproken dat vanuit de totale subsidie voor de combinatiefuncties deze kosten betaald mochten worden, om zo kleine verenigingen de kans te geven ook in de pilot deel te nemen.

De eigen bijdrage in het cluster Sportclub/St. Judosport Oost viel ook lager uit, doordat St. Judosport Oost zich terugtrok (totaal € 12.500 over twee jaar). Doordat in het eerste jaar en bij de andere clusters ook in het tweede en derde jaar de inkomsten hoger waren dan de kosten, kon dit worden afgedekt.

BIJLAGEN

Bijlage 1. Opdracht aan St. VSV

Hierbij verlenen wij u met terugwerkende kracht opdracht tot het projectleiderschap van de pilot "Inzet vanuit de eerste fase Mio Vitale sportvereniging (arbeidsreïntegratie)" voor de periode 1 november 2011 tot en met 31 oktober 2014.

Opdracht

Als projectleider bent u verantwoordelijk voor het uitvoeren van de bovengenoemde pilot. In deze pilot wordt de werkwijze van VV Rigtersbleek m.b.t. de begeleiding van langdurig werklozen bij vier clusters van sportverenigingen in Enschede toegepast. Basis en kader voor deze opdracht is het "Actieplan Vitale sportverenigingen" (onderdeel actielijn C) en de nota "Uitvoering en monitoring van de Enschedese arbeidsmarktpak" (hoofdstuk 3.3.3).

Beoogd resultaat

- Per cluster van sportverenigingen worden 25 mensen in een klimoptraject begeleid door de verenigingsmanager van het cluster. Uitgaande van vier clusters gaat het in totaal om 100 klimoppers.
- Het cluster van sportverenigingen is na de projectperiode (drie jaar) in staat om de verenigingsmanager volledig zelf te financieren, zonder subsidie of bijdrage van de gemeente.
- De gevolgde methodiek (proces en product) wordt beschreven en beschikbaar gesteld.

Vereisten

Aan de uitvoering zijn de volgende vereisten verbonden:

- U stelt een beknopt projectplan op, waarin u aangeeft op welke wijze u de pilot gaat uitvoeren, inclusief stappenplan, mijlpalen en planning. Dit projectplan wordt twee weken na verzenddatum van deze brief voorgelegd aan de programmadirecteur O&O. Mijlpalen zijn in elk geval de selectie van de vier clusters van sportverenigingen (richtlijn 15 januari 2012), de start van de klimoppers (minimaal drie maanden na de selectie van de clusters) en per projectjaar een tussenevaluatie.
- Er vindt een mondelinge maandelijkse terugkoppeling plaats met de programmadirecteur O&O over de voortgang. U levert elke drie maanden (dus de eerste keer 1 februari 2012) een korte schriftelijke rapportage over de voortgang, de uitgevoerde werkzaamheden, de tussentijdse resultaten, inkoop van conceptontwikkeling, communicatie, vorming en opleiding aan. Begin februari 2013 (een jaar na de start van de eerste verenigingsmanager) worden project, procesgang en behaalde resultaten door de gemeente geëvalueerd en schriftelijk vastgelegd.
- De in- en uitstroom van de werkzoekenden wordt gemonitord (gespecificeerd naar instroom, redenen van uitstroom en stijging op de participatieladder met vastlegging van de trede bij instroom en het moment van de tussenmeting), zie daartoe de bijlage over monitoring. De resultaten worden elke drie maanden schriftelijk vastgelegd.
- Er wordt een financiële administratie bijgehouden en de begroting wordt bewaakt.
- Tussentijdse bijsturing van de uitvoering dient vooraf te worden voorgelegd aan de programmadirecteur O&O.
- Het beschikbare budget voor conceptontwikkeling, communicatie, vorming en opleiding dat door de gemeente op jaarbasis beschikbaar wordt gesteld, bedraagt maximaal 25.000 (inclusief BTW). Deze kosten worden jaarlijks vooraf per zes maanden vergoed aan de Stichting Vitale Sportvereniging.
- De selectie van de deelnemende sportverenigingen vindt als volgt plaats:
  - o een brief met een open uitnodiging aan alle Enschedese sportverenigingen, m.u.v. VV Rigtersbleek en inclusief de Sportboulevard Enschede. Deze brief wordt via de gemeente verzonden.
  - o Bij belangstelling van meer dan vier verenigingen geschiedt de keuze van de deelnemers aan de hand van een lijst met transparante criteria. U doet een voorstel voor deze lijst met criteria en voor de keuze van deelnemers. Beide voorstellen moeten door de wethouder sport worden vastgesteld. De brief met toekenning of afwijzing wordt door de Stichting Vitale Sportvereniging opgesteld en door de gemeente verzonden.
- De projectleider neemt deel aan een regulier overleg met de projectleider Verbindingsmanagers jeugd, de vertegenwoordiger van de Klimopbanen/participatie-eenheid van de gemeente en de contactpersoon van deze opdracht.
- Per deelnemende sportvereniging/op te richten stichting van het cluster van sportverenigingen wordt een samenwerkingsovereenkomst MIO-Klimopbanen afgesloten tussen de gemeente en het bestuur van de sportvereniging of het bestuur van de nieuw op te richten stichting.

- Elke deelnemer (dus elke klimopper) in het klimoproject tekent een plaatsingsovereenkomst. Deze plaatsingsovereenkomst wordt afgesloten tussen de deelnemende sportvereniging/op te richten stichting van het cluster van sportverenigingen, de gemeente en de deelnemer.
- De vergoedingen voor de begeleiding van de mensen in een klimoproject worden vooraf per drie maanden per gerealiseerde cluster uitbetaald aan de stichting Vitale Sportvereniging. U draagt zorg voor de betaling aan de sportvereniging of stichting van het cluster van sportverenigingen. De bedragen per cluster zijn in het eerste jaar € 50.000 en in het tweede en derde jaar € 25.000 (alle bedragen zijn vrijgesteld van BTW). Als startdatum van het cluster wordt de in de bevestigingsbrief genoemde datum van het traject gehanteerd.
- De clusters van sportverenigingen krijgen ook vanuit de gemeente een contactpersoon aangewezen t.a.v. de klimoppers. Tussen de Stichting Vitale Sportvereniging en de gemeente (onderdeel Economie & Werk) worden specifieke afspraken gemaakt over de aanlevering van de klimoppers door de gemeente.
- De gemeente verplicht zich tot het leveren van voldoende kandidaten voor 100 klimopbanen, uitgaande van vier clusters van sportverenigingen (anders naar rato). Hierbij gaat om een doorsnee selectie uit het klantenbestand voor klimopbanen. De sportverenigingen beschikken over de infrastructuur en de wil om deze werkzoekenden een passende klimopbaan te bieden.

Kostenvergoeding en facturering projectleiderschap

Het totaalbedrag voor het projectleiderschap bedraagt in het eerste en tweede jaar maximaal € 92.000 per jaar en in het derde jaar maximaal € 20.000 (alle bedragen zijn vrijgesteld van BTW), gebaseerd op 2,5 dag per week in de eerste twee jaar en 0,5 dag per week in het derde jaar. Uitgaande van vier clusters van sportverenigingen met 25 klimoppers per cluster.

Na het eerste jaar wordt er geëvalueerd. Voor 1 februari 2013 moeten zeker drie andere clusters van verenigingen formeel te kennen hebben gegeven, middels een besluit van de ledenvergadering, dat ze willen deelnemen aan de pilot. Is deze bevestiging er, dan gaat het project door voor 2,5 dagen per week. Is deze bevestiging er niet, dan gaat het project naar rato in uren terug. Wanneer een cluster van verenigingen zich alsnog meldt dan kan altijd weer tot urenuitbreiding worden overgegaan.

Er wordt gerekend met een uurbedrag ad € 100 per uur.

Facturering en betaling geschiedt vooraf € 23.000 per drie maanden (telkens de eerste dag van de betreffende eerste maand). De betaling geschiedt uitsluitend na acceptatie van levering en ontvangst van de declaratie, voorzien van het juiste adres, projectnaam en ons kenmerk van deze brief.

Voorbehoud

Op deze opdrachtverlening zijn de Algemene Inkoopvoorwaarden Gemeente Enschede (zie bijlage) van toepassing. Uw leverings- en verkoopvoorwaarden worden uitdrukkelijk afgewezen.

De opdracht verlenen wij onder de voorwaarde dat u zich aan deze opdrachtverlening verbindt, hiervoor dient u onderaan de brief te tekenen voor akkoord.

Indien na wederzijdse goedkeuring de overeenkomst wordt ontbonden omvat de eindafrekening alleen de werkelijke gemaakte kosten. De stichting kan geen extra kosten in rekening brengen.

Wij wensen u veel succes toe bij de uitvoering van de opdracht en vertrouwen op een succesvolle samenwerking.

Hoogachtend,
De Burgemeester van Enschede,

Bijlage 2. Werkwijze van vv Rigtersbleek⁵

De visie van de St. Vitale Sportvereniging ("model St. VSV") is dat sportverenigingen een belangrijke bindende factor in de wijk/stad zijn. De partners van de wijk/stad bestaan - naast de sportvereniging - uit gemeente, burger, ondernemer/werkgever, woningcorporatie en zorgverzekeraar. Door samenwerking tussen deze partners ontstaat er 'co-makership', hetgeen aan verschillende maatschappelijke thema's bijdraagt, zoals: opvoeding en ontwikkeling van jongeren, bevordering van beweging en gezonde leefstijlen, stimulering integratie, bestrijding van jongerenoverlast en vroegtijdig schoolverlaten, voorkomen van vereenzaming ouderen en bestrijding werkloosheid.

De samenwerkende partners hebben ook een eigen belang bij de Vitale Sportvereniging. De sportvereniging trekt als activiteitscentrum mensen aan, hetgeen voor haar extra inkomsten genereert en meer mensen in aanraking brengt met alle facetten die de sportvereniging te bieden heeft (van sport tot dagbesteding). De gemeente bespaart - na initiële subsidie van de sportvereniging - op uitgaven aan uitkeringen, veiligheid en zorg. De burger heeft belang bij het activiteiten aanbod en de indirecte effecten in gezondheid, cohesie en veiligheid in de wijk. De sportvereniging maakt de eerste verbinding tussen ondernemers in hun netwerk met werk en inkomen en beschikt over een relatienetwerk. De woningcorporatie richt zich op de (duurzame) ontwikkeling van een multifunctionele sportaccommodatie en waarde van onroerend goed in de wijk. De zorgverzekeraar heeft belang bij een langere levensduur (gezondheid) van de verzekerden en bij een toename van de leefbaarheid in de wijk.

Er is een aantal factoren te noemen die ervoor hebben gezorgd dat de Vitale Sportvereniging Rigtersbleek succesvol is:

1. *Voetbalvereniging*: voetbal heeft ten opzichte van andere sporten een groter bereik en is laagdrempeliger. Dit blijkt uit het grote aantal leden (landelijk 1,2 miljoen), de ligging van voetbalparken en de diversiteit van de leden.
2. *Verenigingsmanager*: bij Rigtersbleek wordt gewerkt met een verenigingsmanager, die fungeert als vertrouwenspersoon en aanspreekpunt voor de vrijwilligers, leden en buurtbewoners. Hij verbindt de voetbalvereniging met de wijk (burgers), met de wijkorganen (o.a. Livio, Alifa, Aveleijn, Bouwhuis, woningbouwverenigingen), met het onderwijs, met de andere sportverenigingen en met de overige instellingen in de wijk (kerken). De verenigingsmanager is bij de omvang van Rigtersbleek een fulltime (40 uur) betaalde kracht, die zorgt voor het beheer van de voetbalvereniging en die zelf afkomstig is uit de betreffende wijk. Bij Rigtersbleek zijn wekelijks naast de verenigingsmanager ook een opbouwwerker (16 uur) en een jongerenwerker (8 uur) aanwezig die de verenigingsmanager ondersteunen. Dit maakt de professionele aansturing van specifieke doelgroepen als langdurig werklozen en risicojongeren vanuit de sportvereniging mogelijk.
3. *Samenwerking met welzijnsorganisatie Alifa en met Het Werkplein*: de inzet van Alifa is gericht op het vergroten van de leefbaarheid en de sociale stijging van wijkbewoners. Alifa gaat daarbij uit van het versterken van het kader (deskundigheidsbevordering), het coachen van vrijwilligers, het duurzaam versterken van de infrastructuur en het versterken van ouderenparticipatie. Daarnaast biedt Alifa vanuit de sportvereniging ook haar reguliere aanbod aan met een aantal specifieke extra's door en voor de wijkbewoners (zoals bijv. beweegactiviteiten, opvoedondersteuning en maatschappelijke stages). Het Werkplein selecteert geschikte langdurig werklozen die - na enige tijd werkzaam geweest te zijn bij Rigtersbleek - reïntegreren op de arbeidsmarkt of als vrijwilliger blijven participeren in de samenleving.
4. *Financiële zelfredzaamheid*: Rigtersbleek heeft binnen drie jaar een reële verhoging van de contributie (€ 80,- per lidmaatschap) gerealiseerd (voor kansarme jongeren wordt voorzien door stichting Leergeld/Jeugdportfonds) en heeft de kantineomzet zien toenemen van € 125.000,- naar € 200.000,-. De grotere aantrekkingskracht van de voetbalvereniging heeft geleid tot een stijging van het aantal leden (> 200). Hierdoor was Rigtersbleek in staat om geheel zelfstandig een verenigingsmanager te financieren (kosten verenigingsmanager € 50.000,-).
5. *Dagelijkse langdurige openstelling*: de Vitale Sportvereniging Rigtersbleek onderhoudt een netwerk met verschillende partijen (zoals ROC, basisscholen, CIOS, BSO, allochtone vrouwenclub) die met elkaar samenwerken en ieder een taak hebben binnen de multifunctionele accommodatie (MFA). Hierdoor speelt Rigtersbleek in op de wensen van (potentiële) leden en biedt zij een modern en flexibel activiteiten- en sportaanbod. Door de dagelijkse openstelling van de MFA van 08.00 tot 24.00 uur is het verbinden van de sportvereniging met de bewoners en organisaties in de wijk mogelijk gemaakt.

De meerwaarde van de Vitale Sportvereniging voor Rigtersbleek bestaat uit:

- ✓ Samenwerking tussen wijkorganisaties, bedrijfsleven en instellingen;

---

⁵ Bron: K. Hetterscheidt, Projectplan Vitale Sportverenigingen Enschede, 18-7-2011

- ✓ Natuurlijke ontmoetingsplek (verzorgingsgebied met 10.000 burgers);
- ✓ Representatieve sportaccommodatie mede door de inzet van 20 langdurig werklozen;
- ✓ Samenwerking sport, welzijn, onderwijs (dubbel doel) bij (preventief) begeleiding risicjongeren;
- ✓ 250 vrijwilligers, waarvan 120 in de leeftijdsgroep 13-18 jaar (trainer, scheidsrechter, leider, bardienst, ondersteuning evenementen);
- ✓ Vergroting van relatienetwerk (groei van 40 naar 175 sponsors) op basis van (duurzame) maatschappelijke betrokkenheid;
- ✓ Professionelere kader- en bestuursleden;
- ✓ Meer leden (stijging met 20%).

Bijlage 3: Evaluatie sportverenigingen, St. VSV, Werkplein en Stadsdeelmanagement

A. Sportverenigingen

1. *Hoe heeft het ledenaantal zich ontwikkeld tijdens de pilot (leden voor aanvang van de pilot en ledenaantal op dit moment, uitgesplitst naar sportende jeugdleden, sportende senioren en niet-sportende leden)?*
  - AV** Het ledenaantal is nagenoeg gelijk gebleven. Geen spectaculaire veranderingen.
  - EB** Het ledenaantal van sv De Enschedese Boys is gedaald. Exacte cijfers hierover heb ik momenteel niet voorhanden. Het huidige ledenaantal bedraagt ongeveer 350 leden, waarvan ruim 100 niet-spelende leden.
  - VI** Het ledenaantal van v.v. Victoria'28 is gegroeid met ongeveer 25 leden. Het huidige ledenaantal bedraagt ongeveer 718 leden, waarvan ruim 141 niet-spelende leden.
  - VO** Op 1 juli 2012 was het aantal leden: 129 spelende leden, 63 spelende jeugdleden en 90 niet spelende leden. Op 1 Juli 2014 was het aantal leden 264: 121 spelende senioren, 53 spelende jeugdleden en 90 niet spelende leden.
Momenteel (5-11-14) worden er twee senioren teams bijgevoegd. Deze twee teams bestaan uit 28 nieuwe (senioren)leden en hebben zich in de loop van het seizoen aangemeld. De reden waarom ze voor deze vereniging hebben gekozen is de positieve uitstraling van de vereniging en het warm welkom wat ze hebben gekregen bij het eerste gesprek. Indirect kan dit doorgevoerd worden naar de pilot die wij draaien met de VSV.
  - SC** Hieronder de aantallen leden bij aanvang van de pilot op 1 april 2013 en de meest actuele ledenstand per 1 november 2014:
    - Sportende jeugdleden t/m 18 jaar per 1-4-2013: 318
    - Sportende jeugdleden t/m 18 jaar per 1-11-2014: 301
    - Sportende seniorleden vanaf 19 jaar per 1-4-2013: 88
    - Sportende seniorleden vanaf 19 jaar per 1-11-2014: 111
    - Niet-sportende leden per 1-4-2013: 149
    - Niet-sportende leden per 1-11-2014: 149
Het verschil in jeugdleden en seniorleden is simpel te verklaren op basis van het feit dat met ingang van dit seizoen een compleet A-juniorenelftal is overgestapt naar de senioren. Voor het overige kan worden vastgesteld dat er sprake is van een stabiel ledenaantal.
2. *Heeft u tijdens de pilot meer vrijwilligers gekregen? Zo ja, hoeveel en waren dit leden, deelnemers aan activiteiten, klimoppers of anderen? Heeft de inzet van de klimoppers geleid tot ontlasting van uw vrijwilligers of van uw kader? Zo ja, op welke wijze?*
  - AV** We hebben tijdens de pilot meer vrijwilligers gekregen. De vrijwilligers zijn afkomstig uit de vereniging of hebben kinderen die lid zijn van de vereniging. Daarnaast ondersteunen studenten allerlei bestaande en nieuwe activiteiten en dit zien wij als vereniging als dé nieuwe vrijwilligers.
Jazeker, de inzet van klimoppers heeft zowel de vrijwilligers als het ondersteunend kader weten te ontlasten. Ze hebben dit gedaan op verschillende vlakken zoals onderhoud buiten/binnen en administratieve taken. Daarnaast hebben ze ondersteund bij extra (bij zowel bestaande als door VSV georganiseerde) evenementen en activiteiten. Daarnaast is het zo dat onze eigen vrijwilligers zich kunnen inzetten voor hun taak bij de afdeling, op sportgebied! Hier hechten wij bijzonder veel aandacht aan. Want op die manier kunnen ze zich inzetten voor de taken en verantwoordelijkheden waarvoor ze lid zijn van onze vereniging.

EB Wij hebben tijdens de pilot meer vrijwilligers gekregen. Structureel is het aantal vrijwilligers met ongeveer 10 personen toegenomen. De vrijwilligers zijn over het algemeen afkomstig uit de vereniging of hebben kinderen die voetballen bij de vereniging. Daarnaast zijn er studenten die helpen bij allerlei activiteiten binnen de vereniging. Er zijn ook klimoppers die na uitstroom nog steeds helpen als vrijwilliger.

De inzet van klimoppers heeft wel geleid tot ontlasting van de vrijwilligers van de vereniging omdat alle schoonmaak- en onderhoudswerkzaamheden door de klimoppers worden gedaan. Daarnaast ondersteunen zij bij administratieve taken en is de bezetting van de kantine verbeterd.

VI Wij hebben tijdens de pilot ongeveer tussen 5 a 10 vrijwilligers meer gekregen. De vrijwilligers zijn afkomstig uit de vereniging of hebben kinderen die voetballen bij de vereniging. Daarnaast zijn er studenten die helpen bij allerlei activiteiten binnen de vereniging. Er zijn ook klimoppers die na uitstroom nog steeds helpen als vrijwilliger.

De inzet van klimoppers heeft wel geleid tot ontlasting van de vrijwilligers van de vereniging, omdat alle schoonmaak- en onderhoudswerkzaamheden door de klimoppers worden gedaan. Daarnaast ondersteunen zij bij administratieve taken en is de bezetting van de kantine verbeterd.

VO Ja, het vrijwilligers bestand is vergroot tijdens de pilot. Er zijn meer leden die vrijwilligers taken op zich hebben genomen (7). Participatie van buurtbewoners bij ondersteuning van activiteiten (VIVA, Bingo, knutselmiddagen etc.) is ook toegenomen. Medewerkers (klimoppers) zijn bij verenigingsactiviteiten ingezet ter ondersteuning. Te denken valt aan kantine bezetting, schoonmaak, promotie activiteiten etc. Daarnaast ondersteunen studenten allerlei bestaande en nieuwe activiteiten binnen de vereniging.

Inzet van klimoppers heeft zeker gezorgd voor ontlasting voor zowel de vrijwilligers als het ondersteunend kader. De klimoppers hebben dit gedaan op verschillende vlakken zoals onderhoud accommodatie, schoonmaak werkzaamheden binnen en verschillende administratieve taken. Daarnaast hebben ze ondersteund bij extra (bij zowel bestaande als door VSV georganiseerde) evenementen en activiteiten.

SC Wij hebben tijdens de pilot iets meer vrijwilligers gekregen, alhoewel daarvan geen exacte aantallen bekend zijn. De vrijwilligers zijn afkomstig uit de vereniging of het betreft ouders, waarvan de kinderen lid zijn van de vereniging. Daarnaast ondersteunen studenten allerlei bestaande en nieuwe activiteiten. De inzet van de klimoppers heeft zowel de vrijwilligers als het ondersteunend kader weten te ontlasten, waardoor klimoppers een belangrijke bijdrage leverden aan het beter functioneren van de vereniging. Zij hebben dit gedaan op verschillende vlakken zoals het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, binnen en buiten, het wassen van kleding, kantinediensten en administratieve taken. Daarnaast hebben zij ondersteund bij extra (bij zowel bestaande als door de VSV georganiseerde) evenementen en activiteiten.

3. *Heeft de inzet van klimoppers geleid tot kostenbesparing waardoor meer activiteiten konden worden uitgevoerd? Zo ja, welke nieuwe (wijk)activiteiten en sportconcepten zijn bij uw verenigingen geïnitieerd en met welk resultaat?*

AV De inzet van klimoppers heeft indirect geleid tot kostenbesparing, aangezien ze op het gebied van onderhoud (schilderwerkzaamheden, groenonderhoud, kleine reparaties, aanpassingen, straatwerk, zwerfvuil, ect.). Waardoor ons sportpark er verzorgder en aantrekkelijker op is geworden. Dit zorgt dat de leden een veilig en prettige ontmoetingsplek hebben. Anderzijds is het wel zo dat je door de aanwezigheid van de klimoppers een duurdere huishouding hebt (gas, water, elektriciteit, aanschaf materialen voor snel onderhoud).

Er worden extra beweeglessen gegeven aan de twee basisscholen (zowel tijdens schooltijd als erna), sporten met ouderen in samenwerking met Bruggertbosch en beweegactiviteiten voor buurtbewoners.

EB De inzet van klimoppers heeft geleid tot een kostenbesparing omdat er werkzaamheden gedaan waarvoor nu, met het gewijzigde beleid van de gemeente met betrekking tot onderhoud, wellicht anderen ingehuurd hadden moeten worden. Denk hiernaast ook aan schilderwerkzaamheden, kleine reparaties, etc.... Het sportpark is er hierdoor veiliger op geworden.

VI Voorheen werd er voor de primaire faciliterende taken, die nu door klimoppers worden uitgevoerd, vrijwilligersvergoedingen betaald. Dit heeft dus geleid tot een kostenbesparing omdat er werkzaamheden gedaan waarvoor nu, met het gewijzigde beleid van de gemeente met betrekking tot onderhoud, wellicht anderen ingehuurd hadden moeten worden. Denk hiernaast ook aan grasmaaien rond de velden, onkruid verwijderen, waterafvoer putten schoonhouden etc. werkzaamheden die hiervoor door de gemeente werden uitgevoerd. Het sportpark is er hierdoor veiliger op geworden.

VO De inzet van klimoppers binnen de vereniging is er zeker een vorm van kostenbesparing geweest. Doordat de klimoppers werkzaamheden op het gebied van onderhoud (schilderwerkzaamheden, groenonderhoud, kleine reparaties, aanpassingen, straatwerk, zwerfvuil,) hebben uitgevoerd is dit gerealiseerd. Door de werkzaamheden structureel uit te voeren ziet de accommodatie er netjes en aantrekkelijk uit. Met als resultaat dat de leden van de vereniging het ervaren als een prettige vereniging en een leuke ontmoetingsplek.

- Naschoolse activiteiten: wekelijks 15-25 deelnemers sportende kinderen (sportstimulering)
- Sporten met ouderen: wekelijks 10-15 deelnemers (bewegingsarmoede verminderen onder ouderen)
- Wijk Bingo: maandelijks 20-30 deelnemers (sociaal betrokkenheid vergroten)
- 55+ fitness: wekelijks 6-8 deelnemers (vergroten vitaliteit, gezonde levensstijl)
- Wijkvolleybaltoernooi: 40-50 deelnemers (breedte sport, sportparticipatie/stimulering)
- Nationale sportweek: 100-250 deelnemers (breedte sport, sportstimulering)
- Sport en Spel vakantieweken: 25-50 deelnemers (breedte sport, sportstimulering)

Algemeen resultaat is dat er meer toestroom van wijkbewoners naar het sportpark is gekomen. Hierdoor wordt de betrokkenheid vergroot op maatschappelijk vlak.

SC De inzet van klimoppers heeft indirect geleid tot kostenbesparing, aangezien zij op het gebied van onderhoud (schilderwerkzaamheden, groenonderhoud, kleine reparaties, aanpassingen, straatwerk, verwijderen zwerfvuil etc.) een grote bijdrage hebben geleverd. Hierdoor ziet ons sportpark er zeer verzorgd uit en is aantrekkelijker geworden. Dit zorgt zowel bij leden als bij niet-leden voor een veilige en prettige ontmoetingsplek.

Nieuwe activiteiten die zijn geïnitieerd zijn onder andere de naschoolse sport- en beweegactiviteiten, sporten met ouderen, het Eetcafé, sportdagen/gymlessen basisscholen en middelbare scholen, Nationale Sportweek activiteiten, aanleg multifunctioneel speelveld SOCCER44 en de aanleg van een Jeu de Boules baan.

4. *Welke nieuwe samenwerkingspartners heeft uw vereniging door de pilot verkregen?*

AV Calo Windesheim (2e 3e en 4e jaars), SCW, Saxion, VCO, SKOE, Consent, Scholingsboulevard, Hebbes, SKE, Twente Milieu, Bruggertbosch, de SMD).

EB en VI Er is samenwerking ontstaan, zij het broos, met elkaar en in mindere mate met andere Vitale Sportverenigingen. Daarnaast lopen er projecten waarbij maatschappelijke organisaties als het ROC van Twente, het Windesheim, SMD, Leger des Heils, en Jongerenwerk ingeschakeld zijn. Er zijn er ook samenwerkingen met verschillende IKC's, basisscholen en kinderopvang. De samenwerking met Twente Milieu zorgt voor een besparing op de afvalkosten. Met verzorgingscentrum de posten is er een samenwerking ontstaan waarin er die naar de toekomst toe structureel lijkt te worden met een win-win situaties voor beide organisaties.

VO Calo (2e 3e en 4e jaar), ROC Sport & Bewegen, ROC SCW, Saxion Hogeschool Enschede, VCO, SKOE, Consent, Scholingsboulevard, Twente Milieu, Ariëns Zorgpalet en de SMD.

SC Nieuwe samenwerkingspartners zijn Hogeschool Windesheim CALO, ROC/SCW, ROC/S&B, Saxion, VCO, SKOE, Consent, Scholingsboulevard, Stedelijk Lyceum, Bonhoeffer College, Hogeschool Nijmegen Sportmanagement, Bruggertbosch, Panta Rhei College en de SMD. Tevens is een actievere samenwerking met de overige Vitale Sport Verenigingen ontstaan.

5. *Is de samenwerking met de andere sportverenigingen in uw cluster verbeterd t.o.v. voor de pilot? Zo ja, op welke wijze?*

AV We onderhouden een uitstekend contact met de huidige vitale sportverenigingen zowel in mailcontact als in bijeenkomsten. Praten met elkaar daar over de werkwijze en de toekomst van de vitale sportvereniging. Door de frequentie van overleg met andere vitale sportverenigingen merken we dat de overlegsituatie met de overige sportverenigingen verbetert en we op die manier ook kennis te kunnen delen. Aan te bevelen is om dit op een structurele manier te laten plaats vinden. Daarnaast merken we dat via de verenigingsmanagers het eenvoudiger is om contacten met elkaar te leggen en indien nodig een beroep te doen op elkaar.

EB Ja, via de verenigingsmanagers is het eenvoudiger contacten met elkaar te leggen en indien nodig een beroep op elkaar te doen.

VI Ja, via de verenigingsmanagers is het eenvoudiger contacten met elkaar te leggen en indien nodig een beroep op elkaar te doen. Daarnaast is er overleg op bestuurlijk niveau met de verschillende vitale sportverenigingen. Dit om gezamenlijke standpunten en actiepunten op te stellen.

- VO** Ja, via de VM is het eenvoudiger om contacten met elkaar te leggen en indien nodig een beroep op elkaar te doen. De samenwerking met omliggende verenigingen is verbeterd als het gaat om onderhoud accommodatie.
- SC** De samenwerking met de judoverenging SJO heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd. Voornaamste oorzaken daarvan waren de afstand tussen de beide accommodaties en de beperkte mogelijkheid qua samenwerking. De judovereniging SJO heeft zich teruggetrokken uit het project.
6. *Heeft u meer inkomsten, bv. uit kantineomzet, contributie, sponsoring of subsidies verkregen tijdens de pilot? Zo ja, in welke mate (in percentages t.a.v. de start van de pilot)?*
- AV** We hebben meer inkomsten uit onze kantine. Daar staat echter tegenover dat wij ook meer kosten maken vanuit de kantine (zie 3A). We kunnen wel stellen dat de netto opbrengsten vanuit de kantine deze kosten dekken. De contributie is bij het intreden van de VSV met €1,- p.p.p.m. gestegen dit louter en alleen met de hulp van de door de gemeente Enschede verstrekte subsidie de verenigingsmanager te kunnen betalen. Sponsoring is de laatste drie jaar licht gedaald, dit comfort landelijke trend. De inkomsten vanuit subsidies is gestegen waardoor we een nog bredere doelgroep kunnen bedienen. Denk hierbij aan de aanleg van een invaliden toilet, sportstimulering om meer kinderen aan het sporten te krijgen. Daarnaast hebben we een aanvraag gedaan voor sportimpuls om ook op die manier iedereen tussen 0 en 100 te kunnen laten sporten en ontmoeten op het Zoutendijk.
- EB+VI** In hoeverre inkomsten uit de kantine zijn toegenomen is moeilijk te zeggen, aan de ene kant dalen de inkomsten omdat mensen minder te besteden hebben en omdat het ledenaantal daalt, aan de andere kant zijn er wel inkomsten bijgekomen uit activiteiten die door de VSV zijn georganiseerd. Zonder VSV had er wellicht slechter uit gezien. De subsidie inkomsten zijn vergroot door meer maatschappelijke activiteiten en door externe subsidies welke door de verenigingsmanager voor een aantal projecten zijn binnengehaald.
- VO** Wij hebben inderdaad meer omzet verkregen tijdens de pilot. Subsidies, omzet kantine. De totale bijdrage is echter beperkt gebleven tot circa 5% van de totale begroting.
- SC** Door de pilot hebben wij nieuwe subsidiebronnen kunnen aanboren, die zijn of worden ingezet voor de extra activiteiten die wij door de pilot konden/kunnen ontplooien. Denk hierbij aan het nog te openen Eetcafé en het uitvoeren van extra maatschappelijke activiteiten, mogelijk dankzij de van de Gemeente Enschede hiervoor ontvangen subsidie van € 1.750,-. De kantineomzet is licht gestegen door de openingstijden te verruimen i.e. de pilot maakt het mogelijk om ook overdag open te zijn. Er is in 2013 wel een contributieverhoging doorgevoerd. Die verhoging was echter noodzakelijk om de hogere huurkosten en de teruglopende sponsorinkomsten te kunnen opvangen. Wel heeft de pilot incidenteel extra sponsoren opgeleverd, vooral voor het steunen van projecten die uit de pilot zijn voortgekomen. Voorbeelden hiervan zijn de grondige renovatie van de kantine tot Huiskamer van de Buurt, de aanleg van een soccer44 speelveldje en de aanleg van een jeu de boulesbaan. In zijn algemeenheid kunnen wij opmerken dat de kantine-omzet na de renovatie een lichte stijging laat zien. Er is weliswaar een contributieverhoging doorgevoerd, maar die had geen directe relatie met de pilot, de structurele sponsoring vertoont de laatste jaren een achteruitgang. Wel hebben zoals al eerder vermeld de dankzij de pilot ontplooiden activiteiten incidenteel extra sponsorinkomsten en subsidies opgeleverd. Het is ons evenwel niet mogelijk dat in percentages uit te drukken.
7. *Is het draagvlak binnen de leden om maatschappelijk actief te zijn tijdens de pilot veranderd? Zo ja, hoe?*
- AV** Al onze leden zijn veel meer achter onze maatschappelijke activiteiten gaan staan en zijn ook erg blij en tevreden met wat wij hier doen naast het bieden van sport. Er zit ook een keerzijde aan de medaille en die is dat de sociale maatschappelijke activiteiten niet of onvoldoende worden beloond door de gemeente Enschede. Hierbij helpt het ook niet dat wij geen inzichten hebben in de maatschappelijke activiteiten die andere verenigingen verrichten met de daarbij behorende beloning van de gemeente Enschede. Wij zouden op dit gebied het op prijs stellen wanneer er meer openheid van zaken zou zijn.
- EB** Bij een aantal leden is dit draagvlak zeker toegenomen door de projecten welke door de VSV opgestart zijn. Projecten die hier genoemd kunnen worden zijn o.a. De kracht van sport en Vullen of voeden.
- VI** Bij een aantal leden is dit draagvlak zeker toegenomen door de projecten welke door de VSV opgestart zijn. Projecten die hier genoemd kunnen worden zijn o.a. De kracht van sport en de Ruud van Nistelrooy Academy.

- VO** Draagvlak is wel verbeterd. In het begin was het moeilijk, maar gaandeweg is er wel een tevredenheid ontstaan.
- SC** Doordat er meerdere maatschappelijke activiteiten worden georganiseerd zijn hier bijna automatisch ook de leden van de vereniging in meegenomen. De verbouwing van de kantine tot Huiskamer van de Buurt is hiervan het mooiste voorbeeld. Het openstellen van de kantine en de accommodatie is verweven met de nieuwe gedachtegang van de vereniging. Dit is te danken aan de pilot. Overige voorbeelden waar leden meer maatschappelijk actief worden zijn het project Vullen of Voeden (Gezonde voeding in de kantine), de Aanvoerders (Sportiviteit en Respect) en de Klaas Jan Huntelaar Foundation.

8. *Welke lessen heeft u getrokken uit de pilot? Wat zijn kritische succesfactoren voor een verdere uitrol van de werkwijze naar andere sportverenigingen in Enschede? Tegen welke problemen bent u tijdens de pilot aangelopen?*

- AV** De les die wij eruit hebben geleerd is dat een Omni Sportvereniging met 2000 leden eigenlijk niet meer te besturen is zonder professionele ondersteuning en de daarbij horende ondersteuning van medewerkers (studenten en participanten).
Levering was gedurende het project niet optimaal, in sommige periodes bedroeg het aantal niet meer dan 15 terwijl 25 gewenst was. Hierdoor zijn we met name de afgelopen zomerperiode in de problemen gekomen tijdens o.a. het organiseren van een trainingskamp en zomerkamp.
Succes kun je behalen wanneer je voldoende participanten hebt met daarbij een verenigingsmanager (of andere professional) die toch voor een groot gedeelte gesubsidieerd wordt omdat je als vereniging niet in staat bent de volledige kosten te dragen. Zeker wanneer je als vereniging nog een reeks van extra bezuinigen en meerwerk (huurkosten, maatschappelijke kosten, onderhoudswerkzaamheden enz.).
- EB** Het project wordt momenteel ook door ons samen met buurman Victoria geëvalueerd. Hierin verschillen de meningen soms. Enschedese Boys vindt VSV een waardevol project dat kan bijdragen aan het verwantwoord runnen van een vereniging waarbij de accommodatie optimaal benut wordt. De inzet van klimoppers hierbij is waardevol, omdat zij veel werkzaamheden doen waar moeilijk vrijwilligers voor te vinden zijn.
Verenigingen verwachten misschien teveel van de inzet van klimoppers. Deze medewerkers moeten heel taakgericht aangestuurd worden en hebben weinig binding met de vereniging. Dit maakt hun betrokkenheid bij het werk kleiner en dat is terug te zien. Dit geldt overigens niet voor alle klimoppers!
De verenigingsmanager moet zijn aandacht verdelen tussen het naar binnenhalen van de buitenwereld en het taakgericht aansturen van klimoppers. Dit is niet altijd even goed mogelijk.
- VI** Momenteel zijn wij het project aan het evalueren samen met de Enschedese Boys. Beide verenigingen vinden de VSV een waardevol project, de accommodatie wordt nu optimaal benut door diverse instanties uit de wijk. Mede de inzet van klimoppers is hierbij waardevol, omdat zij veel werkzaamheden doen waar moeilijk vrijwilligers voor te vinden zijn. Ook het open houden van de beide kantines overdag, heeft veel invloed op de sociaal maatschappelijke activiteiten van de inwoners in de wijk die samen met de VSV worden georganiseerd.
Verenigingen verwachten misschien teveel van de inzet van klimoppers. Deze medewerkers moeten heel taakgericht aangestuurd worden en hebben weinig binding met de vereniging. Dit maakt hun betrokkenheid bij het werk kleiner en dat is terug te zien. Dit geldt overigens niet voor alle klimoppers!
De verenigingsmanager moet zijn aandacht verdelen tussen het naar binnenhalen van de buitenwereld en het taakgericht aansturen van klimoppers. Dit is niet altijd even goed mogelijk.
- VO** De primaire les is dat je voor aanvang van een pilot eigenlijk al draagvlak in de wijk, maar ook bij de aangesloten welzijnspartijen moet bereiken.
Verdere samenwerking met de bestaande afdeling sport binnen Enschede is minimaal terwijl de vereniging zich hiervoor heeft opengesteld. Ook de samenwerking met welzijn (Alifa) is niet tot stand gekomen. Op die manier hadden we verder kunnen bouwen aan een verenigingscoach waarop we nog preventiever hadden kunnen werken en onze vrijwilligers beter hadden kunnen ondersteunen.
- SC** Levering van klimoppers duurde in de beginfase te lang, hierdoor hadden wij in het begin te weinig medewerkers en konden wij niet direct de stappen maken die wij voor ogen hadden. In een later stadium (tweede jaar) verliep dit beter. Daarnaast was de samenwerking met de bestaande afdeling Sport binnen de Gemeente minimaal, terwijl de vereniging zich hier meerdere malen voor heeft opengesteld. Ook de samenwerking met Welzijn (Alifa) is te weinig tot stand gekomen.

Op die manier hadden wij verder kunnen bouwen aan een verenigingscoach, waardoor wij nog preventiever hadden kunnen werken en onze vrijwilligers beter hadden kunnen ondersteunen. Door de dagelijkse openstelling van het sportpark en de kantine zijn er in korte tijd veel meer nieuwe bezoekers op het sportpark gekomen. Het open karakter van de VSV heeft dus daadwerkelijk invloed op het benutten van het sportdomein.

9. *Bent u met de andere sportverenigingen in uw cluster in staat om na de pilot de werkwijze met verenigingsmanager en klimoppers voort te zetten zonder subsidie of bijdrage van de gemeente? Zo nee, waarom niet?*

AV Een samenwerking met de klimoppers blijft mogelijk zonder subsidie, zolang er toelevering is van klimoppers en niet alleen op vrijwillige basis dit is ons inziens te vrijblijvend en kunnen wij geen toekomst op baseren. Er een persoon is (lees; verenigingsmanager/professional) die hen aanstuurt. De klimoppers zijn voor de vereniging van grote meerwaarde geweest en hebben op allerlei manieren als vrijwilliger kunnen ondersteunen. Ook willen wij opmerken dat onze ervaring is dat een vereniging maximaal €25.000,- kan bijdragen. Dit mede door stijgende kosten van o.a. het sportpark (huur en onderhoud) en terugloop structurele inkomsten sponsoring. De andere helft dient vanuit de gemeente, onderwijs en maatschappelijke partners te komen gezien de maatschappelijke inzet van een Vitale Sportvereniging.

EB en VI Deze vraag kunnen we nog niet beantwoorden. Momenteel zijn wij samen aan het uitzoeken of dit kan en onder welke voorwaarden. Zij hebben inmiddels besloten niet door te gaan onder de vlag van de St. VSV.

VO Een samenwerking met de klimoppers blijft mogelijk zonder subsidie, zolang er een persoon is (lees; verenigingsmanager) die hen aanstuurt. De klimoppers zijn voor de vereniging een grote meerwaarde geweest en hebben op allerlei manieren vrijwilligerstaken kunnen ondersteunen. Een vereniging kan maximaal €25.000,- bijdragen. Dit mede door stijgende kosten van o.a. het sportpark (huur en onderhoud) en terugloop structurele inkomsten sponsoring. De andere helft dient vanuit de gemeente, onderwijs en maatschappelijke partners te komen gezien de maatschappelijke inzet van een Vitale Sportvereniging.

Voor SV Vosta geldt dat de vereniging niet in staat is om een vervolg te geven aan de verenigingsmanager gezien de kosten die het me zich meebrengt. De meerwaarde wordt wel degelijk gezien van een verenigingsmanager.

SC Een samenwerking met klimoppers blijft mogelijk zonder subsidie, zolang er een persoon is (lees: verenigingsmanager) die hen aanstuurt. De klimoppers zijn voor de vereniging een grote meerwaarde en hebben op allerlei manieren als vrijwilliger kunnen ondersteunen. Zonder subsidie of bijdrage is het voor een vereniging in onze omvang niet mogelijk om alleen een verenigingsmanager te bekostigen en het plan voor te kunnen zetten. Dit komt mede door het wegvallen van de SJO in ons cluster.

Wij kunnen de pilot daarom niet alleen voortzetten en hebben daarbij financiële steun nodig. Dit mede door de stijgende kosten van de huur en het onderhoud van het sportpark en een structurele terugloop van de inkomsten uit sponsoring. Voor financiële steun zijn meerdere opties denkbaar zoals extra bijdragen vanuit de gemeente, het onderwijs en maatschappelijke partners. Dit zou mogelijk moeten zijn gezien de maatschappelijke inzet van een Vitale Sport Vereniging.

10. *Hoe verliep de samenwerking met de projectleiding?*

AV De samenwerking met de VSV was prettig en Koert Hetterscheidt is een integer persoon waarmee goed samen te werken viel. Zij hebben veel contacten voor ons gelegd met diverse partijen in de wijk en de gehele stad. We hebben samen regelmatig overleg hierover en de voortgang gehad. Achteraf hadden we wat nog vaker en intensiever contact willen hebben. Dan hadden we er nog meer uit kunnen halen, dit is een les die we hebben geleerd.

EB en VI De samenwerking met de projectleiding is prima verlopen. Voor beide partijen geldt dat een pilot ook betekent dat ervaringen opgedaan worden en dat na evaluatie goede afspraken over het vervolg gemaakt moeten worden. Hier zijn we momenteel mee bezig.

VO Erg plezierig en constructief.

St. Vitale Sportvereniging

1. *Welke resultaten zijn behaald ten aanzien van de maatschappelijke activiteiten o.l.v. de verenigingsmanager?*

Zie subsidieaanvraag 'maatschappelijke projecten' door Vitale Sportverenigingen.

Is dit ook geïntegreerd in het beleid van de verenigingen en is het draagvlak van de leden hiervoor vergroot? Zo ja, waar blijkt dat uit en zo nee, wat is daarvan de oorzaak? Ja, deze projecten zijn geïntegreerd in het beleid en het draagvlak van de leden is (ver)groot. Gedurende het project raken steeds meer 'traditionele leden' gewend aan de 'nieuwe leden' en is er wederzijds begrip en samenwerking. Voor dit bewustwordingsproces binnen een vereniging voor zowel Bestuur als leden is een 'aanlooperperiode' van circa twee jaar benodigd.

2. *Welke nieuwe (wijk)activiteiten en sportconcepten zijn bij de clusters geïnitieerd en met welk resultaat?*

Voor de geïnitieerde nieuwe wijkactiviteiten per cluster zie antwoord 1. In aanvulling hierop kunnen de projecten in samenwerking met de Ruud van Nistelrooy Academy (Talentontwikkeling kinderen uit achterstandswijken), Oranjefonds (Kracht van Sport/Toolbox Risicjongeren) in Enschede-Zuid en 'Het Ontmoetingscentrum voor vroeg Dementerenden' samen met Bruggertbosch in Glanerbrug worden genoemd.

Als nieuwe sportconcepten zijn o.a. ontwikkeld (in samenwerking met studenten ROC en Windesheim): Soccer44, Beach by Night, Wandel driedaagse Glanerbrug, IJsbaan Glanerbrug, vakantie en herfstactiviteiten, Nationale Sportweek, jeugdkamp (C en D), wijkvolleybaltoernooi, Minute to win It en FootGolf. Daarnaast organiseert een iedere Vitale Sportcluster jaarlijks een seizoenopening en –afsluiting en een Maatschappelijk Elfalcompetitie, waarbij jeugdleden worden gestimuleerd zich in te zetten voor de vereniging (bijvoorbeeld als scheidsrechter, bardienst en opruimwerkzaamheden).

Speciaal voor zorgpartners is het beweegaanbod SportZorg ontwikkeld. Specifiek ontwikkelde programma's zijn: Happy Fit! Voor kinderen met overgewicht, Doe mee! Sport- en beweegaanbod voor kwetsbare groepen, Bewegen voor Ouderen en Allochtone vrouwen.

3. *Welke nieuwe samenwerkingspartners zijn door de pilot verkregen?*

- SMD (5 verenigingscoaches), VMBO, MBO en HBO (125 leerwerkplekken), ROC van Twente, Windesheim Zwolle, Basisscholen van Consent, VCO en SKOE, Twente Milieu, Zorgpartners De Posten, Ariëns Zorgpalet, Bruggertbosch, Livio, Hebbes Kinderopvang, Leger des Heils, Stichting Leergeld, Menzis, Adviesbureau Arcon en Zorgboerderij 'De Viermarken'.
- Landelijke samenwerking is er o.a. met Open Club (NOC*NSF, KNVB), MVV (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen), NISB, Stichting Meerdanvoetbal, Stichting LifeGoals en Team Sterk (Jeugdwerkloosheid).

4. *Hoe verliep de samenwerking met en tussen de deelnemende sportverenigingen?*

De samenwerking tussen en met de deelnemende sportverenigingen is goed verlopen. Gedurende het project zijn de judoverenigingen SJO en BUDO afgehaakt om verschillende redenen. Dit had vooral te maken met een verschil in verwachting tussen partijen.

Ook zijn er duidelijke verschillen te constateren tussen de verenigingen en het niveau waarop het bestuur acteert.

Om de communicatie tussen de verschillende verenigingen te stimuleren, zal een frequenter overleg tussen partijen en/of digitale communicatiemiddelen noodzakelijk zijn.

5. *Verwacht u dat de deelnemende sportverenigingen in staat zijn om na de pilot de werkwijze met verenigingsmanager en klimoppers voort te zetten zonder subsidie of bijdrage van de gemeente? Zo nee, waarom niet?*

In recentelijke gesprekken met de Besturen van de deelnemende hebben 4 van de 5 clusters (incl. Riggersbleek) aangegeven als Vitale Sportvereniging door te willen. Alleen sv Vosta heeft aangegeven graag als Vitale Sportvereniging verder te willen, maar dat dit financieel niet realistisch is gezien haar beperkte omvang (250 leden). Dit was voorafgaand aan de pilot reeds een gegeven, maar is toch gestart in overleg met de gemeente Enschede om kleinere verenigingen niet bij voorbaat uit te sluiten. In combinatie met het wegvallen van BUDO impliceert dat bij dit cluster een aanzienlijk financieringstekort is ontstaan.

De deelnemende Vitale Sportverenigingen zijn gedurende het project geconfronteerd met diverse stijgende kostenposten, zoals huurverhoging accommodatie, kosten voor klein onderhoud, terugloop inkomsten contributie/sponsoring en beëindiging compensatie Ecotax etc. Derhalve moet geconcludeerd worden dat een Vitale Sportvereniging maximaal € 25.000 zelfstandig kan bijdragen.

Het Werkplein

Het model van de VSV is inhoudelijk een concept waar voor de doelgroep klimoppers aantoonbare resultaten zijn behaald.

In de afgelopen projectperiode zijn 208 klimoppers bij de VSV gestart. Inmiddels hebben 143 deelnemers hun vaardigheden zodanig verbeterd dat ze gestegen zijn op de p-ladder, 58 hebben (vak)scholing gevolgd en 45 klimoppers zijn doorgestroomd naar een werkplek bij een reguliere werkgever met perspectief. Van deze 45 klimoppers die naar een reguliere werkgever zijn doorgestroomd hebben 13 klimoppers een betaald dienstverband en is voor 17 mensen het instrument proefplaatsing ingezet. De resultaten van de proefplaatsingen zijn binnenkort bekend. Verder kon voor 4 mensen de uitkering worden beëindigd doordat ze gestart zijn met een studie in combinatie met studiefinanciering. Gezien het beginniveau van de geplaatste klimopdoelgroep zijn de genoemde prestaties goed te noemen.

Voor de resultaten VSV met de klimoppers zijn de volgende punten van belang:

- Bij de VSV is professionele begeleiding op de werkvloer aanwezig via inzet van de verenigingsmanagers met een HBO-achtergrond.
- Door de omvang van VSV is sprake van een breed scala van werkzaamheden, waardoor individuele differentiatie kan plaatsvinden.
- De verenigingsmanagers pakken de aanmeldingen vlot op, houden de voortgang van deelnemers goed in beeld, verzuim wordt opgepakt en zijn alert op mogelijkheden voor inzet van scholing of eventuele specialistische dienstverlening.
- Doordat de verenigingsmanagers de werknemersvaardigheden van de klimoppers goed in beeld hebben, is bij de adviseur Werk bekend welke klimoppers richting de arbeidsmarkt bemiddelbaar zijn en welke eventuele randvoorwaarden hieraan gesteld moeten worden. Het Werkplein kan hierdoor snel schakelen bij openstaande vacatures (bijvoorbeeld Primark, project Loondispensatie)
- De omvang van het aantal klimoppers en de geboden werkzaamheden maken het mogelijk dat het ROC/AOC opleidingen kan aanbieden op locaties van de VSV, wat drempelverlagend werkt.
- Er zijn voor scholing passende ruimtes beschikbaar, een aantal met computers en andere leermiddelen.
- Alle klimoppers sporten 1x per week in groepsverband (onder werktijd). Meerdere klimoppers hebben zich voor overige sportactiviteiten bij de verenigingen aangemeld. Ook aan de kinderen van de klimoppers komen meer in contact met sportmogelijkheden, waardoor waarschijnlijk meer deelname aan sport is..
- Vanuit de VSV wordt er elke dag een gratis gezonde lunch voor de klimoppers aangeboden.
- Vanuit de VSV wordt nauw samengewerkt met de SMD en is op bepaalde dagdelen de SMD op locatie aanwezig. Hierdoor kunnen klimoppers met sociaal medische problematiek toch in hun klimopbaan blijven werken en wordt uitval voorkomen. Per cluster zijn er gemiddeld 4 klimoppers die hiervan gebruik maken.
- De verenigingsmanagers hebben contacten met bij de klimoppers betrokken hulpverleners zoals Humanitas, Tactus of Mediant. Zij worden betrokken bij het traject van de klimopper.
- Om zaken goed te laten verlopen is een duidelijk aanspreekpunt vanuit de afd. Werk noodzakelijk, met voldoende uren om de selectie van deelnemers te doen, voortgang te bespreken, vacatures in te brengen en op te halen en de vastlegging in de verschillende systemen (Sonar, GWS).

Voor de omgeving zijn de volgende punten van belang:

- De clusters leveren in hun omgeving ook een algemene maatschappelijke bijdrage. Zo bereiden klimoppers in de kantine "gezonde" dagschotels voor zowel de leden van de club als voor omwonenden in de wijk. Ouderen worden uitgenodigd en indien nodig opgehaald om aan algemene activiteiten bij de clubs deel te nemen.
- Deelnemers aan Power mogen gratis sporten.
- Sportaanbod bij ieder cluster: 2x per week gratis sporten voor kinderen uit de wijk en 1x per week wordt er gesport met ouderen (Bruggertbosch/Livio) Daarnaast start er binnenkort in Zuid het sportaanbod, specifiek voor cliënten van het Leger des Heils en Mediant.
- Ruimten VSV mogen door andere maatschappelijke organisaties gebruikt worden. Hiervan maken gebruik: Power, Repair Café, Huiskamer Zuid, Bruggertbosch-Ouderen organisaties, Huiswerkbegeleiding-Scholen, Oranje fonds project jongeren in Zuid, Ruud van Nistelrooy Academie (2 x per week voor 15 kinderen uit de wijk).

Volumeafspraken en communicatie:

- Het zorgdragen voor een gegarandeerd aantal klimoppers is voor de afd. Werk niet gemakkelijk gebleken. Aan de andere kant moeten de sportclubs duidelijkheid hebben over de aantallen klimoppers om de begeleiding en de werkzaamheden op af te stemmen. Te overwegen valt daarom om niet met een gegarandeerd aantal te werken, maar met een bandbreedte voor de aanlevering van klimoppers en de mogelijkheid om deze volumeafpraak bij langduriger samenwerking op gezette tijden met elkaar te herijken.
- Het inhoudelijk concept van de VSV is in hoge mate een “verbindend” concept met vele partners. De gedrevenheid vanuit het projectleiderschap VSV kwam voelbaar naar voren. Dat is een sterk punt, maar opgepast moet worden dat deze gedrevenheid niet ten koste gaat van het “verbindend” karakter van de VSV en de communicatie die hierbij past met partijen.

Stadsdeelmanagement

Positief aan concept:

- Verbinden van problematiek in de wijk/buurt aan de sportvereniging (bijvoorbeeld werkloze jongeren begeleiden bij vereniging zodat ze werkervaring opdoen);
- Problematiek van sportverenigingen (krimpend vrijwilligers kader) koppelen aan bredere doelstellingen in wijk (bieden accommodatie voor andere huurders/gebruikers uit de wijk, plek voor bewegen van ouderen die op zichzelf wonen)
- Structurele oplossing proberen te vinden voor problemen in met name voetbalverenigingen: leden willen wel spelen en trainen, maar verder niet zoveel en zeker niet voor lang. Het komt altijd op dezelfde “oude” vrijwilligers mannen neer. Vereniging verliest aansluiting met jongere leden. Als oplossingsrichting: betere bestuursleden als vrijwilliger ondersteund door professional.

Wat is minder:

- Uitvoering van het concept. Vitale sportvereniging wordt nu concurrent van andere aanbieders van accommodaties of vrijwilligers in de wijk die ook subsidie bij bijvoorbeeld Oranjefonds vragen.
- Er moeten scherpere keuzes gemaakt worden: niet alle verenigingen gaan het redden. Nu is het –nog steeds- teveel ieder voor zich. Hierdoor teveel versnippering van inzet.
- Verbinden met andere professionals in de wijk (jongerenwerk, wijkcoaches, wijkagent).